

EXPO 'Reines d'Egypte' in Monaco

Egyptische koninginnen gehuld in mysterie

■ (tijd) - 4.000 vierkante meter verfijning en exquisite schoonheid van eeuwen voor onze tijdrekening. Dat biedt de tentoonstelling 'Reines d'Egypte' in het Grimaldi Forum in Monaco. Maar wie waren nu die Egyptische koninginnen Cleopatra, Nefertiti, Hatshepsot en Ty? Wetenschappers zijn er nog niet uit want de bronnen zijn beperkt, maar de expo telt wel talrijke prachtige kunststukken.

De expo opent met de beroemdste koningin van allemaal, Cleopatra. Of toch weer niet, want het eerste wat je ziet, zijn de nepjuwelen die de actrice Liz Taylor droeg in de beroemde Oscarwinnende film 'Cleopatra'. Het geeft een sfeerbeeld. Het brede halsboer met de vliegen (vliegen die militaire macht symboliseerden), de hoofdtooi als een adelaar (wat ook macht betekent) en de slappe scepter, het zijn allemaal attributen van de Egypti-

sche machthebbers door de eeuwen die in de loop van de tentoonstelling herhaaldelijk terugkeren.

BARBARIJ

Maar wie was Cleopatra? Een nymfomane die Romeinse keizers aan de haak sloeg? Een machtsweldustige vorstin tot alles bereid om haar rijk te redden? Een beschaafde en culturele vrouw die zich afzette tegen barbarij en lomphheid? Cleopatra was een Griekse en geen

Egyptische. Overigens was ze al de zevende in rij, want er waren haar andere vorstinnen met de naam Cleopatra - Grieks voor 'godin die haar vader/broer bemint' - voorafgegaan. Volgens de faraonische geplogenheden was ze gehuwd met twee van haar broers.

Cleopatra, de laatste vorstin van Egypte, leefde van 69 tot 30 voor onze tijdrekening en regeerde zelfs een paar jaar met haar zoon Caesarion. Die werd vervekt door Julius Caesar. Egypte was in die tijd al een vingerwesp in het Romeinse imperium en Cleopatra wilde haar land tegen al te grijpgrage handen beschermen en was bovendien verwikkeld in een burgeroorlog met haar broer. Caesar herstelde haar gezag als vorstin. Na de brute

moord op Caesar papt Cleopatra aan met een van zijn opvolgers, Marcus Antonius. Alweer in de hoop de te hoge 'belastingen' te kunnen drukken en haar eigen positie veilig te stellen en alweer raakt ze zwanger. Maar Octavianus, de andere triumvir die het Imperium mee bestuurt, ziet het als een onafhankelijkheidsstrijd en begint een lastercampagne om die vrijgevochten vrouw met alle zonden Israëls te belasten. De perceptie over Cleopatra is dus geboetseerd door bevooroordeelde Romeinse bronnen en vooral de dubbele en spectaculaire zelfmoord van het rebelse koppelpaar dragen bij tot een romantische beeldvorming die vooral in de 19de eeuw werd uitgesponnen.

Curator Christiane Ziegler, erector van het Parijse Louvre, adviseur bij de Unesco voor Egyptologisch patrimonium, koos voor een thematische opstelling die Iriskras door de verschillende dynastieën loopt. Dat is wel wat verwarrend omdat een degelijke chronologie van de verschillende koninginnen ontbreekt. Dat maakt de expo veel te veel suggestief voor een breed publiek maar in die wervel van onuitsprekbare namen loopt een neofiet historisch verloren.

BAARD

Algemeen wordt aangenomen dat Hatshepsot de eerste vrouwelijke farao was. Rond 1479 voor onze tijdrekening re-

geerde zij 21 jaar. Ze wordt dan ook vaak geportretteerd met een baard, het symbool van machthebber. Maar blijkbaar was er al eerder een vrouw die de scepter zwaaid: Hetepheres, de moeder van Cheops. Zij was weduwe en omdat haar zoon nog te jong was om de troon te bestijgen, nam zij de honneurs waar. Haar verbazende grafmeubilair werd in een put vlak bij de grote piramide teruggevonden. De term 'koningin' bestond niet echt in Egypte. Er zijn te weinig en te vage bronnen om hun rol en functie te omschrijven. Bovendien werden veel (vrouwen)graven geplunderd of vernietigd. Maar dat belet niet dat 250 meesterwerken vanuit musea over de hele wereld naar Monaco werden gebracht. Sommige stukken, waaronder het fascinerende met goud belegde beeld van Ahotep met op het achterhoofd hiërogliefen, verlaten voor het eerst - en wellicht ook het laatst - hun thuisbasis. EVDE

■ 'Reines d'Egypte', tot 10 september elke dag in het Grimaldi Forum, 10 avenue Princesse Grace, Monaco www.grimaldiformum.mc

